

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ЗАХІДНОДОНБАСЬКИЙ ІНСТИТУТ

(назва навчального підрозділу)

КАФЕДРА ПРАВА

(повна назва кафедри, циклової комісії)

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Адміністративне право»

(назва дисципліни)

на тему: «Цифровізація публічного управління в Україні.»

Студента (ки) **Фещенко Ю.С.**

групи ІН35-8-24-Б1Пр-Н (4.6 з)

напряму підготовки (спеціальності) Право

Керівник, доцент, к.ю.н., доцент **Леонова О.В.**

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів: ____ ECTS ____

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ - 2026р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ.....	6
1.1. Поняття та сутність цифровізації публічного управління.....	6
1.2. Нормативно-правове регулювання цифровізації публічного управління в Україні.....	11
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	16
2.1. Система суб'єктів цифровізації публічного управління.....	16
2.2. Основні напрями та результати цифровізації публічного управління в Україні.....	20
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ.....	26
3.1. Основні проблеми цифровізації публічного управління.....	26
3.2. Перспективи вдосконалення цифрового публічного управління в Україні.....	30
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	38

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства та глобальної цифрової трансформації особливого значення набуває цифровізація системи публічного управління. Використання цифрових технологій у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування є важливою умовою підвищення ефективності державного управління, забезпечення відкритості діяльності органів влади, спрощення адміністративних процедур та покращення якості публічних послуг.

Цифровізація публічного управління є одним із ключових напрямів реформування державного управління в Україні та важливою складовою процесу європейської інтеграції. У сучасних умовах цифрові технології активно впроваджуються у сфері електронного урядування, надання адміністративних послуг, електронного документообігу, взаємодії держави з громадянами та забезпечення доступу до публічної інформації.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що цифровізація публічного управління сприяє модернізації системи державної влади та формуванню сучасної сервісно-орієнтованої моделі державного управління. У результаті впровадження цифрових технологій спрощуються механізми взаємодії громадян із органами влади, підвищується прозорість діяльності публічної адміністрації та зменшується рівень бюрократизації управлінських процедур.

Разом із тим процес цифровізації публічного управління в Україні супроводжується низкою проблем нормативного, організаційного та технічного характеру. Серед основних проблем слід виокремити недостатній рівень цифрової інфраструктури в окремих регіонах, недостатню інтеграцію державних електронних реєстрів, проблеми захисту персональних даних, кібербезпеки та нерівномірний рівень цифрової компетентності населення.

Особливої актуальності дослідження набуває в умовах воєнного стану, коли цифрові механізми публічного управління забезпечують безперервність

діяльності органів влади, оперативність прийняття управлінських рішень та доступ громадян до адміністративних послуг навіть в умовах кризових ситуацій.

Правові засади цифровізації публічного управління визначаються Конституцією України, Законом України «Про електронні довірчі послуги», Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг», Законом України «Про адміністративні послуги», Законом України «Про захист персональних даних», а також Концепцією розвитку електронного урядування в Україні та іншими нормативно-правовими актами.

Важливе значення у сфері цифровізації публічного управління має стаття 3 Конституції України, відповідно до якої людина, її права та свободи визнаються найвищою соціальною цінністю.

Крім того, стаття 19 Конституції України закріплює принцип законності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, відповідно до якого їх діяльність повинна здійснюватися лише на підставі та у межах закону.

Аналіз конституційних положень свідчить, що цифровізація публічного управління повинна здійснюватися з дотриманням принципів верховенства права, захисту прав людини, відкритості та безпеки інформаційних процесів.

Ступінь наукової розробки. Проблематика цифровізації публічного управління була предметом дослідження багатьох вітчизняних учених, зокрема О. Ф. Андрійко, В. К. Колпакова, Р. С. Мельника, Н. Р. Нижник, В. П. Тимощука, С. Г. Стеценка, І. В. Арістової та інших.

У працях зазначених науковців досліджувалися питання електронного урядування, цифрової трансформації державного управління, адміністративно-правового забезпечення електронних послуг та розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі цифровізації публічного управління в Україні.

Предметом дослідження є норми законодавства України, наукові підходи та практика реалізації цифровізації публічного управління.

Метою курсової роботи є комплексне дослідження правових засад, результатів, проблем та перспектив цифровізації публічного управління в Україні.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- дослідити поняття та сутність цифровізації публічного управління;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання цифровізації публічного управління в Україні;
- визначити систему суб'єктів цифровізації публічного управління;
- охарактеризувати основні напрями та результати цифровізації публічного управління;
- дослідити проблеми цифровізації публічного управління;
- визначити перспективи розвитку цифрового публічного управління в Україні.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи наукового пізнання. У роботі використано формально-юридичний метод для аналізу норм законодавства, системно-структурний метод - для дослідження системи суб'єктів цифровізації публічного управління, порівняльно-правовий метод - для аналізу європейського досвіду цифрової трансформації публічного управління, а також методи наукового аналізу та узагальнення.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному дослідженні сучасного стану цифровізації публічного управління в Україні в умовах розвитку електронного урядування та цифрової трансформації держави.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання положень та висновків дослідження у навчальному процесі, науковій діяльності, а також у процесі вдосконалення законодавства та практики функціонування цифрового публічного управління в Україні.

Структура курсової роботи зумовлена метою, завданнями та логікою дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

1.1. Поняття та сутність цифровізації публічного управління

У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства цифровізація є одним із ключових напрямів модернізації системи публічного управління. Використання цифрових технологій у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування сприяє підвищенню ефективності управлінських процесів, забезпеченню відкритості діяльності органів влади та формуванню нової моделі взаємодії держави і суспільства. Саме цифровізація у сучасних умовах розглядається як необхідна складова реформування системи державного управління та адаптації України до європейських стандартів належного врядування.

Сучасний розвиток публічного управління характеризується переходом від традиційної бюрократичної моделі функціонування державного апарату до сервісно-орієнтованої системи, у межах якої основною метою діяльності органів влади є забезпечення потреб громадян та ефективна реалізація їх прав і свобод. У цьому контексті цифровізація виступає не лише технологічним процесом, а й важливим інструментом трансформації самої природи державного управління.

Правові засади цифровізації публічного управління визначаються Конституцією України. Відповідно до статті 3 Конституції України, людина, її права та свободи визнаються найвищою соціальною цінністю, а утвердження та забезпечення прав людини є головним обов'язком держави. [1] Аналіз положень цієї статті свідчить, що діяльність органів публічної влади повинна бути спрямована насамперед на забезпечення доступності публічних послуг та створення ефективних механізмів реалізації прав громадян.

Цифровізація у цьому контексті сприяє спрощенню адміністративних процедур та підвищенню доступності державних послуг. Зокрема, можливість дистанційного отримання адміністративних послуг через електронні сервіси

дозволяє значно скоротити часові та організаційні витрати громадян під час взаємодії з органами влади.[21]

Крім того, важливе значення має стаття 19 Конституції України, відповідно до якої органи державної влади та органи місцевого самоврядування повинні діяти лише на підставі та у спосіб, передбачені законом. Це означає, що процес цифровізації публічного управління повинен здійснюватися виключно в межах належного нормативно-правового регулювання та з дотриманням принципів законності, захисту персональних даних і інформаційної безпеки.

У сучасній науковій літературі поняття цифровізації публічного управління розглядається як процес впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність органів публічної влади з метою підвищення ефективності державного управління, відкритості діяльності органів влади та забезпечення якісного надання публічних послуг.

На думку О. Ф. Андрійко, цифровізація публічного управління є складовою адміністративної реформи та передбачає комплексну трансформацію системи державного управління шляхом використання сучасних цифрових технологій.[14]

Водночас В. П. Тимощук зазначає, що цифровізація повинна розглядатися не лише як процес технічної модернізації діяльності органів влади, а як механізм забезпечення якісно нового рівня взаємодії держави і громадянина [20]

Аналіз сучасних наукових підходів свідчить, що цифровізація публічного управління має декілька взаємопов'язаних аспектів.

По-перше, цифровізація охоплює автоматизацію внутрішніх управлінських процесів органів публічної влади. У сучасних умовах електронний документообіг, цифрові реєстри та автоматизовані інформаційні системи значно спрощують процес прийняття управлінських рішень та підвищують ефективність функціонування державного апарату.

По-друге, цифровізація спрямована на забезпечення відкритості діяльності органів влади. Розвиток електронних платформ, офіційних вебпорталів та механізмів доступу до публічної інформації сприяє підвищенню

прозорості державного управління та забезпеченню громадського контролю за діяльністю органів влади.

По-третє, цифровізація забезпечує розвиток електронних адміністративних послуг та спрощення взаємодії громадян із державою.

Особливе значення у сфері цифровізації публічного управління має розвиток електронного урядування.

Концепція розвитку електронного урядування в Україні визначає електронне урядування як форму організації державного управління, що сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз положень Концепції свідчить, що основною метою електронного урядування є забезпечення якісно нового рівня державного управління та формування сервісної держави.

У сучасних умовах електронне урядування є важливим елементом цифрової трансформації держави та охоплює:

- розвиток електронних послуг;
- електронний документообіг;
- електронну взаємодію між органами влади;
- цифрову участь громадян у процесах прийняття управлінських рішень. [22]

Практичним прикладом цифровізації публічного управління в Україні стало функціонування державного порталу електронних послуг та мобільного застосунку «Дія». Саме впровадження цифрових документів та електронних адміністративних сервісів стало одним із найбільш помітних результатів цифрової трансформації державного управління.

Аналіз сучасної практики свідчить, що використання електронних сервісів дозволило значно спростити доступ громадян до адміністративних послуг та зменшити рівень бюрократизації. Наприклад, оформлення окремих соціальних виплат, реєстрація бізнесу чи отримання витягів із державних

реєстрів можуть здійснюватися дистанційно без необхідності особистого звернення до органів влади.

Важливе значення у сфері цифровізації публічного управління має Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг».

Відповідно до статті 5 цього Закону, електронний документ є документом, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних.[5]

Аналіз положень зазначеного Закону свідчить, що електронний документообіг став важливим елементом модернізації системи публічного управління, оскільки сприяє прискоренню управлінських процесів та оптимізації діяльності органів влади.

Особливу роль у цифровізації відіграє Закон України «Про електронні довірчі послуги».

Відповідно до статті 1 цього Закону, електронна довірна послуга забезпечує електронну взаємодію між суб'єктами та підтвердження достовірності електронних даних.

Аналіз положень цього Закону свідчить, що впровадження електронного підпису та механізмів електронної ідентифікації створило правові передумови для розвитку електронних адміністративних послуг та електронного урядування.

На думку І. В. Арістової, електронна ідентифікація та електронний підпис є основою сучасного цифрового публічного управління, оскільки забезпечують юридичну значущість електронної взаємодії між державою та громадянами.[15]

Особливе значення у процесі цифровізації публічного управління має розвиток електронної демократії.

У сучасних умовах цифрові технології активно використовуються для реалізації механізмів електронної участі громадян у процесах державного управління. Йдеться про електронні петиції, громадські консультації, електронні звернення та доступ до публічної інформації.

Аналіз сучасної практики свідчить, що цифровізація сприяє розширенню можливостей громадян брати участь у процесах прийняття управлінських рішень та підвищує рівень відкритості діяльності органів влади.

На думку С. Г. Стеценка, цифровізація публічного управління є важливим інструментом розвитку демократії та забезпечення прозорості функціонування державного апарату.[19]

Разом із тим процес цифровізації супроводжується низкою проблем.

Однією з основних проблем є недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури.

На практиці нерівномірний доступ до цифрових технологій призводить до того, що частина населення, особливо у сільських регіонах, не має можливості повноцінно користуватися електронними адміністративними послугами.

Важливою проблемою залишається також недостатній рівень цифрової грамотності населення.

Незважаючи на активний розвиток цифрових сервісів, окремі категорії громадян мають труднощі з використанням електронних платформ та цифрових адміністративних процедур.

Крім того, важливого значення набуває проблема захисту персональних даних.

Відповідно до Закону України «Про захист персональних даних», обробка персональних даних повинна здійснюватися з дотриманням вимог законності та забезпечення належного рівня інформаційної безпеки.[8]

Разом із тим сучасний розвиток цифрових технологій супроводжується збільшенням ризиків кіберзагроз та несанкціонованого доступу до державних інформаційних систем.

На думку В. К. Колпакова, ефективна цифровізація публічного управління неможлива без належного правового регулювання у сфері кібербезпеки та захисту інформації.

Особливої актуальності питання цифровізації набуває в умовах воєнного стану.

У сучасних умовах цифрові технології забезпечують безперервність функціонування органів влади та доступ населення до адміністративних послуг навіть у кризових ситуаціях.

Зокрема, цифрові сервіси активно використовувалися для оформлення допомоги внутрішньо переміщеним особам, подання інформації про пошкоджене майно та реалізації окремих соціальних програм.

Аналіз сучасної практики свідчить, що цифровізація стала важливим елементом забезпечення стійкості системи публічного управління в умовах війни.

Таким чином, цифровізація публічного управління є комплексним процесом трансформації системи державного управління, спрямованим на підвищення ефективності діяльності органів публічної влади, забезпечення відкритості державного управління та спрощення взаємодії громадян із державою. Аналіз законодавства та сучасної практики свідчить, що цифровізація поступово формує нову модель публічного управління, засновану на принципах сервісної орієнтації, ефективності та доступності адміністративних послуг. Водночас подальший розвиток цифрового публічного управління потребує вдосконалення нормативно-правового регулювання, розвитку цифрової інфраструктури та забезпечення належного рівня інформаційної безпеки.

1.2. Нормативно-правове регулювання цифровізації публічного управління в Україні

Цифровізація публічного управління в Україні є одним із ключових напрямів модернізації системи державного управління та важливою складовою адміністративної реформи. Ефективне функціонування цифрової держави неможливе без належного нормативно-правового забезпечення, оскільки саме законодавство визначає правові механізми функціонування електронного урядування, порядок надання електронних адміністративних послуг, правила електронної взаємодії між органами влади та гарантії захисту прав громадян у цифровому середовищі.[21]

Оснoву нормативно-правового регулювання цифровізації публічного управління становить Конституція України. Відповідно до статті 3 Конституції

України, людина, її права та свободи визнаються найвищою соціальною цінністю. Аналіз цієї норми свідчить, що цифровізація діяльності органів публічної влади повинна бути спрямована насамперед на забезпечення доступності публічних послуг та ефективної реалізації прав громадян.

Водночас стаття 19 Конституції України встановлює принцип законності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.[1] Це означає, що впровадження цифрових технологій у сфері публічного управління можливе лише на основі чітко визначених законодавчих механізмів.

Особливе значення у сфері цифровізації публічного управління має Закон України «Про адміністративні послуги». Відповідно до статті 1 цього Закону, адміністративна послуга є результатом здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи. [4] Аналіз положень Закону свідчить, що саме він заклав основу переходу до сервісної моделі державного управління, у межах якої діяльність органів влади орієнтується на потреби громадянина.

Подальший розвиток цифровізації адміністративних послуг був пов'язаний із прийняттям Закону України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг», який закріпив правові засади функціонування режиму «paperless». Сутність цього механізму полягає у забороні вимагати від громадян паперові документи, якщо відповідна інформація вже міститься у державних реєстрах.[10] Аналіз практики застосування цього Закону свідчить, що його прийняття суттєво спростило окремі адміністративні процедури та зменшило рівень бюрократизації у сфері надання публічних послуг.

Важливе значення у процесі цифровізації публічного управління має Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». Відповідно до статті 5 цього Закону, електронний документ є документом, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних. [5] Аналіз положень Закону свідчить, що запровадження електронного документообігу стало одним із ключових етапів цифрової трансформації системи державного

управління, оскільки дозволило значно прискорити внутрішні управлінські процеси та оптимізувати діяльність органів публічної влади.

Особливе значення має Закон України «Про електронні довірчі послуги». Відповідно до статті 1 цього Закону, електронні довірчі послуги забезпечують електронну взаємодію між суб'єктами та підтвердження достовірності електронних даних.[6] Після внесення змін Законом № 2801-IX було значно розширено правове регулювання у сфері електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг. Аналіз положень законодавства свідчить, що електронний підпис та електронна ідентифікація стали необхідною умовою функціонування сучасного електронного урядування та розвитку цифрових адміністративних послуг.

На думку В. П. Тимошука, електронна ідентифікація та цифрові механізми підтвердження особи є необхідною умовою розвитку повноцінної цифрової держави, оскільки саме вони забезпечують юридичну значущість електронної взаємодії між громадянином та державою.[20]

Важливу роль у нормативно-правовому регулюванні цифровізації відіграє Закон України «Про електронні комунікації». Цей Закон визначає правові та організаційні засади функціонування сфери електронних комунікацій та спрямований на адаптацію українського законодавства до європейських стандартів.[8] Аналіз положень Закону свідчить, що розвиток електронних комунікацій є базовою умовою функціонування цифрового публічного управління, оскільки саме цифрова інфраструктура забезпечує можливість функціонування електронних сервісів та державних інформаційних систем.

Особливе значення у сфері цифровізації має Закон України «Про Національну програму інформатизації».[9] Аналіз положень цього Закону свідчить, що держава розглядає цифрову трансформацію як стратегічний напрям розвитку публічного управління та інформаційного суспільства. Закон визначає організаційні засади реалізації державної політики у сфері інформатизації та механізми координації цифрових проєктів.

Важливу роль у розвитку цифрового публічного управління відіграють підзаконні нормативно-правові акти. Зокрема, Концепція розвитку електронного урядування в Україні визначає основні напрями цифрової трансформації державного управління та передбачає розвиток електронних адміністративних послуг, електронної демократії та інтеграцію державних інформаційних систем.[11]

У Концепції зазначено, що електронне урядування є базовою передумовою формування ефективної цифрової економіки та інтеграції України до цифрового ринку Європейського Союзу. [11] Аналіз положень цього документа свідчить, що держава розглядає цифровізацію не лише як технічний процес, а як стратегічний напрям модернізації системи публічного управління.

Науковці також звертають увагу на комплексний характер цифрової трансформації державного управління. Зокрема, у сучасних наукових дослідженнях наголошується, що цифровізація публічного управління є не лише технічним процесом, а ключовим елементом зміни механізмів взаємодії держави та громадян.

Разом із тим сучасний стан нормативно-правового регулювання цифровізації публічного управління характеризується наявністю певних проблем. Однією з основних проблем є фрагментарність законодавства у сфері цифрової трансформації. Нормативно-правові акти, що регулюють електронне урядування, електронні комунікації, захист персональних даних та електронні адміністративні послуги, не завжди є достатньо узгодженими між собою.

На практиці це призводить до складності реалізації окремих цифрових механізмів та виникнення колізій у сфері функціонування державних інформаційних систем. Наприклад, проблема інтеграції державних реєстрів тривалий час залишалася однією з ключових перешкод для повноцінної реалізації принципу «держава у смартфоні».

Важливою проблемою залишається також забезпечення захисту персональних даних та кібербезпеки. Закон України «Про захист персональних даних» визначає загальні правові засади захисту інформації, однак сучасний

розвиток цифрових технологій потребує постійного оновлення правових механізмів кіберзахисту.[8]

Особливої актуальності ці питання набули в умовах воєнного стану, коли державні інформаційні системи стали об'єктом постійних кібератак. Саме тому у сучасних умовах цифровізація публічного управління повинна супроводжуватися посиленням механізмів інформаційної безпеки та вдосконаленням законодавства у сфері захисту цифрової інформації.

На думку О. Ф. Андрійко, подальший розвиток цифрового публічного управління потребує комплексного вдосконалення адміністративного законодавства та формування єдиної системи правового регулювання цифрової трансформації держави.

Отже, нормативно-правове регулювання цифровізації публічного управління в Україні є складною системою конституційних, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення функціонування електронного урядування та цифрової трансформації держави. Аналіз законодавства свідчить, що сучасна цифровізація публічного управління поступово формує сервісно-орієнтовану модель державного управління, засновану на принципах відкритості, доступності та ефективності. Водночас подальший розвиток цифрового публічного управління потребує систематизації законодавства, вдосконалення механізмів інформаційної безпеки та забезпечення належного рівня правового регулювання цифрових адміністративних процедур.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

2.1. Система суб'єктів цифровізації публічного управління

Цифровізація публічного управління в Україні є комплексним процесом трансформації системи державного управління, який передбачає впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність органів публічної влади. Реалізація цифрової трансформації держави потребує узгодженої діяльності значної кількості суб'єктів, які здійснюють формування, реалізацію та координацію державної політики у сфері цифровізації.

Ефективність цифровізації публічного управління значною мірою залежить від чіткого розмежування повноважень між органами державної влади, належного нормативно-правового забезпечення та координації діяльності суб'єктів цифрової трансформації.[21]

Правові засади діяльності суб'єктів цифровізації публічного управління визначаються Конституцією України, Законом України «Про Кабінет Міністрів України», Законом України «Про центральні органи виконавчої влади», Законом України «Про електронні комунікації», Законом України «Про Національну програму інформатизації», а також іншими нормативно-правовими актами у сфері цифрового розвитку держави.

Відповідно до статті 6 Конституції України, державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. [1] Аналіз цієї конституційної норми свідчить, що цифровізація публічного управління охоплює діяльність усіх гілок влади, однак ключову роль у реалізації цифрової трансформації відіграють органи виконавчої влади.

Особливе місце у системі суб'єктів цифровізації публічного управління займає Верховна Рада України. Саме парламент здійснює законодавче забезпечення цифрової трансформації держави шляхом прийняття законів, що регулюють функціонування електронного урядування, електронних адміністративних послуг, електронної ідентифікації та захисту інформації.

Аналіз сучасного законодавства свідчить, що саме внаслідок прийняття Верховною Радою України законів у сфері цифровізації були створені правові передумови для розвитку електронного урядування та цифрових сервісів. Зокрема, важливе значення мало прийняття Законів України «Про електронні довірчі послуги», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про адміністративні послуги» та «Про електронні комунікації».

Ключову роль у реалізації державної політики у сфері цифровізації відіграє Кабінет Міністрів України. Відповідно до статті 116 Конституції України, Кабінет Міністрів України забезпечує проведення державної політики у сфері інформаційного розвитку, цифрової трансформації та функціонування системи виконавчої влади.[1]

Саме Кабінет Міністрів України затверджує стратегії цифрового розвитку держави, координує діяльність центральних органів виконавчої влади та забезпечує реалізацію державних програм цифровізації.

Особливе значення у системі суб'єктів цифровізації має Міністерство цифрової трансформації України. Це центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цифровізації, електронного урядування, електронних довірчих послуг та розвитку цифрової економіки.

Аналіз Положення про Міністерство цифрової трансформації України свідчить, що саме цей орган координує процес створення електронних сервісів, функціонування державних інформаційних систем та розвиток цифрової інфраструктури.

Практичним прикладом діяльності Міністерства цифрової трансформації стало впровадження державного порталу електронних послуг та мобільного застосунку «Дія». Саме ці цифрові сервіси стали одним із найбільш помітних результатів цифрової трансформації публічного управління в Україні.

На думку В. П. Тимошука, створення спеціалізованого органу у сфері цифровізації стало важливим етапом формування системної державної політики цифрового розвитку.[20]

Важливу роль у процесі цифровізації публічного управління відіграють центральні органи виконавчої влади. Саме міністерства та інші центральні органи виконавчої влади забезпечують впровадження цифрових технологій у відповідних сферах державного управління.

Наприклад, Міністерство юстиції України забезпечує функціонування електронних державних реєстрів, а Міністерство фінансів України бере участь у розвитку електронних фінансових сервісів та цифровізації бюджетних процесів.

Особливе значення у системі суб'єктів цифровізації мають органи місцевого самоврядування. Відповідно до статті 140 Конституції України, місцеве самоврядування є правом територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення.[1]

Аналіз практики функціонування органів місцевого самоврядування свідчить, що цифровізація поступово охоплює також місцевий рівень публічного управління. Територіальні громади впроваджують електронні сервіси, системи електронного документообігу та механізми електронної взаємодії з населенням.

Разом із тим рівень цифровізації територіальних громад залишається нерівномірним. Великі міста мають значно кращу цифрову інфраструктуру та фінансові можливості для розвитку електронного урядування, тоді як окремі сільські громади все ще стикаються з проблемами технічного забезпечення та кадрового дефіциту.

На думку О. Ф. Андрійко, ефективна цифровізація місцевого самоврядування є необхідною умовою забезпечення доступності електронних адміністративних послуг для населення.[14]

Важливу роль у процесі цифровізації публічного управління відіграють державні підприємства та установи, які забезпечують технічне функціонування державних інформаційних систем та електронних реєстрів.

Особливого значення у сучасних умовах набуває функціонування державних електронних реєстрів, оскільки саме інтеграція інформаційних систем є основою функціонування цифрової держави.

Разом із тим на практиці продовжують існувати проблеми недостатньої інтеграції окремих державних реєстрів та інформаційних систем. Це ускладнює реалізацію принципу «держава без паперів» та негативно впливає на ефективність електронних адміністративних послуг.

Важливу роль у цифровізації публічного управління відіграє також громадянське суспільство. Громадські організації, експертні установи та ІТ-спільнота беруть участь у розробці цифрових проєктів, оцінці ефективності електронного урядування та формуванні пропозицій щодо вдосконалення цифрового законодавства.

Аналіз сучасної практики свідчить, що залучення громадськості сприяє підвищенню відкритості цифрової трансформації та забезпечує громадський контроль за діяльністю органів влади.

Особливого значення набуває також міжнародне співробітництво у сфері цифровізації. У процесі європейської інтеграції Україна адаптує систему цифрового публічного управління до стандартів Європейського Союзу.

Зокрема, важливе значення має впровадження європейських підходів у сфері електронної ідентифікації, захисту персональних даних та кібербезпеки.

Разом із тим сучасна система суб'єктів цифровізації публічного управління характеризується наявністю певних проблем. Однією з основних проблем є недостатня координація між окремими органами влади у процесі реалізації цифрових проєктів.

На практиці це призводить до дублювання окремих цифрових систем, недостатньої інтеграції державних реєстрів та ускладнення електронної взаємодії між суб'єктами публічного управління.

Важливою проблемою залишається також кадрове забезпечення цифрової трансформації. Ефективна цифровізація потребує наявності кваліфікованих фахівців у сфері інформаційних технологій та цифрового управління.

На думку Р. С. Мельника, цифровізація публічного управління повинна супроводжуватися не лише технічним оновленням державного апарату, а й

формуванням нової управлінської культури та сучасної системи підготовки кадрів.[18]

Особливої актуальності питання ефективності суб'єктів цифровізації набуває в умовах воєнного стану. У сучасних умовах цифрові технології забезпечують безперервність функціонування органів влади, оперативність прийняття рішень та доступ громадян до електронних адміністративних послуг.

Тому, система суб'єктів цифровізації публічного управління є складною багаторівневою системою органів державної влади, місцевого самоврядування, державних установ та інших учасників цифрової трансформації держави. Аналіз законодавства та сучасної практики свідчить, що ключову роль у процесі цифровізації відіграють Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та Міністерство цифрової трансформації України. Водночас подальший розвиток цифрового публічного управління потребує вдосконалення механізмів координації між суб'єктами цифровізації, забезпечення інтеграції державних інформаційних систем та підвищення ефективності цифрового управління.

2.2. Основні напрями та результати цифровізації публічного управління в Україні

Цифровізація публічного управління в Україні є одним із ключових напрямів модернізації системи державного управління та важливою складовою адміністративної реформи. У сучасних умовах цифрова трансформація держави спрямована на формування ефективної системи електронного урядування, спрощення адміністративних процедур, забезпечення відкритості діяльності органів влади та підвищення доступності публічних послуг для населення.

Аналіз сучасної практики свідчить, що цифровізація поступово трансформує традиційну модель функціонування органів публічної влади та формує сервісно-орієнтований підхід до державного управління. Саме розвиток цифрових технологій у сфері публічного управління став одним із найбільш помітних напрямів реформування державного апарату в Україні.

Правову основу цифрової трансформації публічного управління становлять Закон України «Про адміністративні послуги», Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», Закон України «Про електронні довірчі послуги», Закон України «Про електронні комунікації», а також Концепція розвитку електронного урядування в Україні та інші нормативно-правові акти.

Одним із головних напрямів цифровізації публічного управління стало впровадження електронного урядування.

Концепція розвитку електронного урядування в Україні визначає електронне урядування як форму організації державного управління, що сприяє підвищенню ефективності діяльності органів влади шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій.[11]

Аналіз положень Концепції свідчить, що основною метою електронного урядування є забезпечення відкритості діяльності органів влади, спрощення адміністративних процедур та створення ефективних механізмів взаємодії держави з громадянами.

Практичним результатом цифрової трансформації стало створення єдиного державного порталу електронних послуг та мобільного застосунку «Дія». Саме ці цифрові сервіси стали одним із найбільш успішних прикладів реалізації політики цифровізації публічного управління в Україні.

Завдяки функціонуванню електронних сервісів громадяни отримали можливість дистанційного доступу до адміністративних послуг, цифрових документів та державних реєстрів. Зокрема, через електронні платформи можуть здійснюватися реєстрація бізнесу, отримання витягів із державних реєстрів, оформлення соціальної допомоги, подання заяв та інші адміністративні процедури.

На думку В. П. Тимошука, розвиток електронних адміністративних послуг є важливим показником переходу від бюрократичної моделі державного управління до сервісної моделі взаємодії держави та громадянина.[20]

Одним із ключових напрямів цифровізації стало впровадження електронного документообігу.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», електронний документ є документом, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних.[5]

Аналіз практики застосування електронного документообігу свідчить, що його впровадження сприяло:

- прискоренню управлінських процедур;
- оптимізації внутрішньої діяльності органів влади;
- скороченню паперового документообігу;
- підвищенню оперативності прийняття рішень.

Особливого значення електронний документообіг набув в умовах воєнного стану, коли забезпечення дистанційної взаємодії між органами влади стало необхідною умовою безперервності функціонування системи державного управління.

Важливим напрямом цифровізації стало впровадження електронної ідентифікації та електронного підпису.

Відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги», електронний підпис має юридичну силу та може використовуватися для електронної взаємодії між громадянами, юридичними особами та державою.[6]

Аналіз сучасної практики свідчить, що електронна ідентифікація стала основою функціонування електронних адміністративних послуг та цифрових сервісів.

На думку І. В. Арістової, електронний підпис є одним із ключових елементів формування повноцінної цифрової держави, оскільки забезпечує правову визначеність та безпечність електронної взаємодії.[15]

Суттєве значення у процесі цифровізації має розвиток державних електронних реєстрів.

У сучасних умовах електронні реєстри забезпечують:

- функціонування системи електронних послуг;

- інформаційну взаємодію між органами влади;
- автоматизацію адміністративних процедур;
- спрощення отримання публічних послуг.

Саме інтеграція державних інформаційних систем стала важливою передумовою реалізації принципу «держава без паперів».

Разом із тим практика функціонування державних реєстрів свідчить про наявність окремих проблем недостатньої інтеграції інформаційних систем та дублювання окремих баз даних.

Важливим напрямом цифровізації публічного управління є розвиток електронної демократії.

У сучасних умовах цифрові технології активно використовуються для забезпечення участі громадян у процесах державного управління.

Йдеться про:

- електронні петиції;
- електронні звернення;
- громадські консультації;
- доступ до публічної інформації;
- електронну участь громадян у процесі прийняття управлінських рішень.

Аналіз сучасної практики свідчить, що цифровізація сприяє розвитку відкритого врядування та підвищенню прозорості діяльності органів публічної влади.

На думку С. Г. Стеценка, цифрові механізми електронної демократії є важливим елементом розвитку демократичної правової держави та забезпечення громадського контролю за діяльністю органів влади.[19]

Одним із важливих результатів цифровізації стало спрощення доступу громадян до адміністративних послуг.

Створення центрів надання адміністративних послуг та розвиток електронних сервісів сприяли скороченню строків розгляду звернень та зменшенню рівня бюрократизації.

Крім того, цифровізація сприяла зниженню корупційних ризиків, оскільки значна частина адміністративних процедур стала здійснюватися автоматизовано без безпосереднього контакту громадян із посадовими особами.

На думку О. Ф. Андрійко, цифровізація адміністративних процедур є важливим механізмом забезпечення прозорості діяльності органів влади та мінімізації корупційних проявів у сфері публічного управління.[14]

Разом із тим аналіз результатів цифровізації публічного управління свідчить, що окремі напрями цифрової трансформації залишаються недостатньо реалізованими.

Однією з основних проблем є нерівномірний рівень цифровізації окремих регіонів та територіальних громад.

На практиці великі міста мають значно кращий рівень цифрової інфраструктури, тоді як окремі сільські громади стикаються з проблемами технічного забезпечення та доступу до електронних сервісів.

Важливою проблемою залишається також недостатній рівень цифрової грамотності населення.

Незважаючи на активний розвиток цифрових сервісів, окремі категорії громадян мають труднощі з використанням електронних платформ та електронної взаємодії з державою.

Особливої актуальності питання цифровізації публічного управління набуває в умовах воєнного стану.

У сучасних умовах цифрові технології забезпечують безперервність функціонування органів влади та доступ громадян до адміністративних послуг навіть в умовах кризових ситуацій.

Зокрема, цифрові сервіси активно використовувалися для:

- оформлення допомоги внутрішньо переміщеним особам;
- подання інформації про пошкоджене майно;
- координації окремих адміністративних процедур;
- функціонування державних інформаційних систем.

На думку Р. С. Мельника, сучасна цифровізація публічного управління повинна бути спрямована не лише на впровадження окремих електронних сервісів, а на комплексну трансформацію всієї системи державного управління.[18]

Тому, можливо зробити наступний висновок, що цифровізація публічного управління в Україні стала одним із найбільш важливих напрямів реформування системи державного управління. Аналіз сучасної практики свідчить, що розвиток електронного урядування, електронних адміністративних послуг та цифрових інформаційних систем сприяв підвищенню ефективності діяльності органів влади, спрощенню адміністративних процедур та забезпеченню більш доступної взаємодії громадян із державою. Водночас подальший розвиток цифрового публічного управління потребує вдосконалення законодавства, розвитку цифрової інфраструктури та забезпечення належного рівня інформаційної безпеки.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Основні проблеми цифровізації публічного управління

Цифровізація публічного управління в Україні є одним із найбільш важливих напрямів модернізації системи державного управління та формування сучасної сервісно-орієнтованої держави. Разом із тим процес цифрової трансформації публічного управління супроводжується низкою проблем нормативного, організаційного, технічного та кадрового характеру, які суттєво впливають на ефективність функціонування цифрових механізмів державного управління.

Аналіз сучасного стану цифровізації публічного управління свідчить, що однією з ключових проблем залишається недостатня узгодженість нормативно-правового регулювання у сфері цифрової трансформації. Незважаючи на значну кількість прийнятих нормативно-правових актів, законодавство у сфері електронного урядування, електронних адміністративних послуг, захисту персональних даних та електронної ідентифікації все ще характеризується певною фрагментарністю.

На практиці це призводить до виникнення колізій між окремими нормативно-правовими актами та ускладнює реалізацію цифрових механізмів публічного управління. Наприклад, питання інтеграції державних електронних реєстрів тривалий час залишалося недостатньо врегульованим, що негативно впливало на функціонування електронних адміністративних послуг та ускладнювало реалізацію принципу «держава без паперів».

Відповідно до статті 19 Конституції України, органи державної влади повинні діяти виключно на підставі та у спосіб, передбачені законом. Аналіз цієї норми свідчить, що ефективна цифровізація публічного управління можлива лише за умови чіткого та системного правового регулювання цифрових адміністративних процедур.[1]

На думку О. Ф. Андрійко, однією з основних проблем сучасної цифровізації є відсутність комплексного підходу до формування законодавства у сфері цифрового публічного управління.[14]

Важливою проблемою цифровізації залишається недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури.

У сучасних умовах ефективного функціонування електронного урядування потребує стабільного доступу до мережі Інтернет, належного технічного забезпечення органів влади та функціонування сучасних інформаційних систем.

Разом із тим аналіз практики функціонування цифрових сервісів свідчить, що рівень цифрової інфраструктури в Україні залишається нерівномірним. Великі міста мають значно кращі технічні можливості для розвитку цифрових сервісів, тоді як окремі сільські громади все ще стикаються з проблемами доступу до якісного інтернет-зв'язку та недостатнім рівнем технічного забезпечення.

На практиці це призводить до обмеження доступу окремих категорій населення до електронних адміністративних послуг та негативно впливає на реалізацію принципу рівності громадян у сфері доступу до публічних сервісів.

Важливою проблемою залишається також недостатній рівень цифрової грамотності населення.

Незважаючи на активний розвиток електронних сервісів, значна частина громадян, особливо особи похилого віку, стикаються з труднощами під час використання електронних платформ та цифрових адміністративних процедур.

На думку В. П. Тимощука, ефективна цифровізація публічного управління неможлива без формування належного рівня цифрової компетентності населення та державних службовців.[20]

Особливе значення у сфері цифровізації має проблема захисту персональних даних та інформаційної безпеки.

Відповідно до Закону України «Про захист персональних даних», обробка персональних даних повинна здійснюватися з дотриманням вимог законності та забезпечення належного рівня захисту інформації.[8]

Разом із тим сучасний розвиток цифрових технологій супроводжується збільшенням кількості кіберзагроз та ризиків несанкціонованого доступу до державних інформаційних систем.

Особливої актуальності проблема кібербезпеки набуває в умовах воєнного стану, коли державні інформаційні системи стають об'єктами кібератак та інформаційного впливу.

Практика функціонування державних електронних реєстрів свідчить, що навіть короточасне порушення роботи цифрових систем може негативно вплинути на функціонування адміністративних послуг та діяльність органів влади.

На думку І. В. Арістової, подальший розвиток цифрового публічного управління потребує створення ефективної системи правового та технічного захисту цифрової інформації.[15]

Однією з найбільш складних проблем цифровізації публічного управління є недостатня інтеграція державних інформаційних систем.

У сучасних умовах значна кількість державних реєстрів функціонує автономно, що ускладнює електронну взаємодію між органами влади та створює додаткові адміністративні перешкоди.

На практиці це призводить до дублювання інформації, необхідності повторного подання документів та ускладнення автоматизованого обміну даними між органами публічної влади.

Аналіз сучасного стану цифрового управління свідчить, що проблема недостатньої інтеграції реєстрів є однією з ключових перешкод для повноцінної реалізації принципу «paperless».

Важливою проблемою цифровізації є також недостатній рівень кадрового забезпечення органів публічної влади у сфері інформаційних технологій.

Ефективне функціонування цифрового публічного управління потребує наявності кваліфікованих фахівців у сфері цифрових технологій, кібербезпеки та електронного урядування.[25]

Разом із тим на практиці окремі органи публічної влади стикаються з кадровим дефіцитом та недостатнім рівнем цифрової компетентності працівників.

На думку Р. С. Мельника, цифровізація публічного управління повинна супроводжуватися формуванням нової управлінської культури та підготовкою професійних кадрів у сфері цифрового управління.[18]

Особливого значення набуває проблема забезпечення доступності цифрових послуг для всіх категорій населення.

Незважаючи на розвиток електронного урядування, частина громадян не має технічної можливості або достатніх навичок для користування цифровими сервісами.

У цьому контексті виникає проблема так званої «цифрової нерівності», коли окремі категорії населення фактично обмежені у доступі до електронних адміністративних послуг.

На думку С. Г. Стеценка, цифровізація публічного управління повинна здійснюватися з урахуванням принципу доступності та недопущення дискримінації громадян за рівнем цифрової компетентності чи місцем проживання.[19]

Особливої актуальності питання ефективності цифровізації набуває в умовах воєнного стану.

У сучасних умовах цифрові технології забезпечують функціонування державних реєстрів, надання адміністративних послуг, координацію окремих управлінських процесів та реалізацію соціальних програм.

Разом із тим воєнний стан суттєво посилив ризики кібератак та інформаційних загроз, що вимагає додаткового вдосконалення механізмів кіберзахисту та стабільності функціонування цифрових систем.

Отже, процес цифровізації публічного управління в Україні супроводжується низкою проблем нормативного, організаційного, технічного та кадрового характеру. Аналіз сучасної практики свідчить, що основними проблемами залишаються фрагментарність законодавства, недостатній рівень

цифрової інфраструктури, проблеми інтеграції державних реєстрів, кібербезпеки та цифрової нерівності населення. Водночас подальший розвиток цифрового публічного управління потребує комплексного вдосконалення законодавства, розвитку цифрової інфраструктури та забезпечення належного рівня інформаційної безпеки.

3.2. Перспективи вдосконалення цифрового публічного управління в Україні

Подальший розвиток цифрового публічного управління в Україні є одним із ключових напрямів модернізації системи державного управління та важливою умовою формування сучасної сервісної держави. У сучасних умовах цифровізація вже не обмежується лише впровадженням окремих електронних сервісів, а охоплює комплексну трансформацію механізмів функціонування органів публічної влади, зміну принципів взаємодії держави та громадян, а також розвиток нових форм електронного урядування.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку публічного управління свідчить, що подальше вдосконалення цифрової держави повинно здійснюватися на основі принципів верховенства права, відкритості, доступності адміністративних послуг та забезпечення інформаційної безпеки.

Одним із ключових напрямів удосконалення цифрового публічного управління є подальша систематизація та модернізація законодавства у сфері цифровізації.

Незважаючи на значну кількість прийнятих нормативно-правових актів, законодавство у сфері електронного урядування, цифрових адміністративних послуг, захисту інформації та електронної ідентифікації все ще залишається фрагментарним.[25]

На практиці це ускладнює інтеграцію державних інформаційних систем та створює проблеми під час реалізації окремих цифрових адміністративних процедур.

У зв'язку з цим доцільним є формування єдиного системного підходу до правового регулювання цифрового публічного управління. Зокрема, перспективним є вдосконалення законодавства щодо електронної взаємодії державних реєстрів, електронної ідентифікації та функціонування цифрових адміністративних процедур.

Відповідно до статті 19 Конституції України, органи державної влади повинні діяти лише на підставі та у спосіб, передбачені законом.[1] Аналіз цієї норми свідчить, що подальший розвиток цифрового управління потребує чіткого нормативного закріплення електронних механізмів взаємодії держави та громадян.

На думку О. Ф. Андрійко, цифровізація публічного управління повинна супроводжуватися формуванням цілісної системи адміністративного законодавства у сфері цифрової трансформації держави.[14]

Особливе значення у сучасних умовах має розвиток електронного урядування.

Концепція розвитку електронного урядування в Україні визначає цифровізацію одним із пріоритетних напрямів модернізації державного управління. Разом із тим сучасний розвиток електронного урядування потребує переходу від окремих електронних сервісів до повністю інтегрованої системи цифрової держави.

У цьому контексті перспективним є подальший розвиток принципу «paperless», відповідно до якого органи влади не повинні вимагати від громадян документи або інформацію, які вже містяться у державних інформаційних системах.

Практика функціонування електронних сервісів свідчить, що реалізація цього принципу дозволяє значно спростити адміністративні процедури та мінімізувати бюрократичні механізми.

На думку В. П. Тимощука, розвиток електронного урядування повинен бути спрямований на максимальне спрощення взаємодії особи з державою та мінімізацію адміністративних бар'єрів.[20]

Важливим напрямом удосконалення цифрового публічного управління є забезпечення повноцінної інтеграції державних інформаційних систем.

У сучасних умовах значна кількість електронних реєстрів функціонує автономно, що ускладнює автоматизований обмін інформацією між органами влади.

Подальший розвиток цифрового управління потребує створення єдиного цифрового інформаційного простору держави, у межах якого державні органи матимуть можливість оперативного та безпечного обміну інформацією.

Аналіз сучасної практики свідчить, що інтеграція реєстрів є необхідною умовою реалізації автоматизованих адміністративних процедур та розвитку електронних послуг.

Особливе значення у процесі вдосконалення цифрового публічного управління має забезпечення належного рівня інформаційної безпеки та захисту персональних даних.

Відповідно до Закону України «Про захист персональних даних», держава повинна забезпечувати захист інформації про особу та гарантувати безпечну обробку персональних даних.[8]

Разом із тим сучасний розвиток цифрових технологій супроводжується збільшенням ризиків кібератак та несанкціонованого доступу до державних інформаційних систем.

Особливо актуальною проблема кібербезпеки стала в умовах воєнного стану, коли цифрова інфраструктура держави постійно зазнає інформаційних та кібернетичних загроз.

У зв'язку з цим перспективним є:

- удосконалення законодавства у сфері кібербезпеки;
- розвиток системи кіберзахисту державних інформаційних ресурсів;
- посилення механізмів захисту персональних даних;
- впровадження сучасних стандартів інформаційної безпеки.

На думку І. В. Арістової, ефективна цифровізація публічного управління неможлива без створення надійної системи правового та технічного захисту цифрової інформації.[15]

Важливим напрямом розвитку цифрового публічного управління є підвищення рівня цифрової компетентності населення та державних службовців.

У сучасних умовах цифровізація охоплює практично всі сфери взаємодії громадян із державою, тому ефективність цифрових сервісів значною мірою залежить від здатності населення користуватися електронними платформами та інформаційними системами.

Разом із тим аналіз сучасної практики свідчить, що окремі категорії населення мають труднощі з використанням електронних адміністративних послуг.

У зв'язку з цим перспективним є розвиток державних програм цифрової освіти та підвищення рівня цифрової грамотності населення.

Крім того, подальший розвиток цифрового управління потребує вдосконалення системи підготовки державних службовців у сфері цифрових технологій.

На думку Р. С. Мельника, цифрова трансформація держави потребує формування нової управлінської культури, заснованої на використанні сучасних інформаційних технологій та цифрових механізмів управління.

Особливого значення у сучасних умовах набуває розвиток електронної демократії.

У сучасній демократичній державі цифрові технології повинні використовуватися не лише для надання адміністративних послуг, а й для забезпечення участі громадян у процесах прийняття управлінських рішень.

У цьому контексті перспективним є:

- розвиток електронних петицій;
- удосконалення механізмів електронних консультацій;
- забезпечення доступу до публічної інформації;
- розвиток цифрових механізмів громадського контролю. [22]

На думку С. Г. Стеценка, електронна демократія є важливою складовою розвитку сучасної цифрової держави та необхідною умовою підвищення відкритості діяльності органів влади.

Особливої актуальності питання вдосконалення цифрового публічного управління набуває в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

У сучасних умовах цифрові технології забезпечують безперервність функціонування органів влади, реалізацію соціальних програм та координацію управлінських процесів.

Разом із тим післявоєнне відновлення держави потребуватиме подальшого розвитку цифрових механізмів управління, автоматизації адміністративних процедур та створення ефективної системи електронної взаємодії між органами влади та громадянами.

Таким чином, перспективи вдосконалення цифрового публічного управління в Україні пов'язані з комплексною модернізацією системи державного управління, розвитком електронного урядування та забезпеченням ефективної цифрової взаємодії держави і суспільства. Аналіз сучасних тенденцій цифрової трансформації свідчить, що подальший розвиток цифрового публічного управління потребує систематизації законодавства, інтеграції державних інформаційних систем, посилення механізмів кібербезпеки та формування сучасної цифрової культури у сфері публічного управління.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що цифровізація публічного управління є одним із ключових напрямів модернізації системи державного управління в Україні та важливою складовою адміністративної реформи. Сучасний розвиток цифрових технологій суттєво впливає на механізми функціонування органів публічної влади, сприяє підвищенню ефективності управлінських процесів, спрощенню адміністративних процедур та формуванню сервісно-орієнтованої моделі держави.

У роботі визначено, що цифровізація публічного управління являє собою комплексний процес впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування з метою забезпечення відкритості, ефективності та доступності публічного управління.

Аналіз наукових підходів дозволив дійти висновку, що цифровізація охоплює не лише технічне оновлення діяльності органів влади, а й трансформацію самої моделі взаємодії держави та громадян. Сучасне цифрове публічне управління поступово переходить від традиційної бюрократичної системи до електронної сервісної моделі державного управління.

У процесі дослідження встановлено, що правову основу цифровізації публічного управління становлять Конституція України, Закон України «Про адміністративні послуги», Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», Закон України «Про електронні довірчі послуги», Закон України «Про електронні комунікації», Закон України «Про захист персональних даних» та інші нормативно-правові акти.

Аналіз законодавства дозволив дійти висновку, що сучасне нормативно-правове регулювання цифровізації спрямоване на розвиток електронного урядування, цифрових адміністративних послуг та електронної взаємодії між органами влади і громадянами.

У роботі досліджено систему суб'єктів цифровізації публічного управління. Встановлено, що ключову роль у процесі цифрової трансформації держави відіграють:

- Верховна Рада України;
- Кабінет Міністрів України;
- Міністерство цифрової трансформації України;
- центральні органи виконавчої влади;
- органи місцевого самоврядування.

Визначено, що ефективність цифровізації значною мірою залежить від належної координації діяльності суб'єктів цифрової трансформації та інтеграції державних інформаційних систем.

У результаті дослідження встановлено, що одним із найбільш важливих результатів цифровізації стало впровадження електронного урядування та розвиток електронних адміністративних послуг.

Практичним прикладом цифрової трансформації державного управління стало функціонування державного порталу електронних послуг та мобільного застосунку «Дія», які забезпечили громадянам можливість дистанційного доступу до значної кількості адміністративних сервісів.

Крім того, позитивними результатами цифровізації стали:

- розвиток електронного документообігу;
- впровадження електронного підпису;
- автоматизація окремих адміністративних процедур;
- спрощення доступу громадян до публічних послуг;
- підвищення відкритості діяльності органів влади;
- зниження рівня бюрократизації.

Разом із тим у роботі встановлено, що процес цифровізації публічного управління супроводжується низкою проблем нормативного, організаційного, технічного та кадрового характеру.

Основними проблемами цифровізації є:

- фрагментарність законодавства у сфері цифрового управління;
- недостатній рівень інтеграції державних електронних реєстрів;
- нерівномірний розвиток цифрової інфраструктури;
- недостатній рівень цифрової грамотності населення;

- проблеми кібербезпеки та захисту персональних даних;
- кадровий дефіцит у сфері цифрового управління.

Встановлено, що особливої актуальності зазначені проблеми набувають в умовах воєнного стану, коли цифрові технології забезпечують безперервність функціонування органів влади та доступ громадян до адміністративних послуг.

На основі проведеного дослідження визначено перспективи вдосконалення цифрового публічного управління в Україні.

Обґрунтовано необхідність:

- систематизації законодавства у сфері цифровізації;
- розвитку електронного урядування;
- інтеграції державних інформаційних систем;
- посилення механізмів кібербезпеки;
- удосконалення захисту персональних даних;
- підвищення рівня цифрової грамотності населення;
- розвитку електронної демократії;
- удосконалення цифрових адміністративних послуг.

У роботі доведено, що подальший розвиток цифрового публічного управління повинен здійснюватися на основі принципів верховенства права, відкритості, доступності, сервісної орієнтації та інформаційної безпеки.

Отже, цифровізація публічного управління є важливим напрямом модернізації системи державного управління в Україні та необхідною умовою формування сучасної цифрової держави. Подальший розвиток цифрового публічного управління повинен бути спрямований на вдосконалення законодавства, розвиток цифрової інфраструктури, підвищення ефективності електронного урядування та забезпечення безпечної цифрової взаємодії держави й громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
3. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 берез. 2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
4. Про адміністративні послуги : Закон України від 6 верес. 2012 р. № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
5. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
6. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>
7. Про електронні комунікації : Закон України від 16 груд. 2020 р. № 1089-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20>
8. Про захист персональних даних : Закон України від 1 черв. 2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
9. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 1 груд. 2022 р. № 2807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20>
10. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг : Закон України від 15 лип. 2021 р. № 1689-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20>
11. Концепція розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 верес. 2017 р. № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-р>
12. Стратегія цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами : Розпорядження

Кабінету Міністрів України від 17 листоп. 2021 р. № 1467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-p>

13. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України: академічний курс : підручник : у 2 т. Київ : Юридична думка, 2007. Т. 1. 592 с.

14. Андрійко О. Ф. Державне управління та адміністративне право України: сучасні проблеми реформування : монографія. Київ : Ін Юре, 2011. 304 с.

15. Арістова І. В. Інформаційне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 544 с.

16. Битяк Ю. П. Адміністративне право України : підручник. Харків : Право, 2021. 392 с.

17. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 408 с.

18. Мельник Р. С. Загальне адміністративне право : навчальний посібник. Київ : Ваіте, 2014. 376 с.

19. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2019. 624 с.

20. Тимощук В. П. Адміністративна реформа та публічна адміністрація в Україні : навчальний посібник. Київ : Факт, 2013. 352 с.

21. Ковалів М. В. Цифровізація публічного управління в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Юридична наука*. 2022. № 3. С. 44-51.

22. Гончарук С. Т. Електронне урядування як складова цифрової трансформації держави. *Право і суспільство*. 2021. № 4. С. 87-94.

23. Шевчук О. М. Правове регулювання цифровізації публічного управління в Україні. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2020. № 2. С. 102–110.

24. Смокович М. І. Цифрова трансформація публічного управління в Україні. *Право України*. 2021. № 6. С. 33-41.

25. Пасенюк О. М. Публічне управління та цифровізація державної влади : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 384 с.